

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อโทรทัศน์
ที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง
กับการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมือง
ของผู้รับสาร

- อุษานาฏ สัตยาภินันท์ และ ผศ.ดร.ดวงกมล ชาติประเสริฐ

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง กับการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของผู้รับสาร

The Relationship between Exposure to TV with Political Ideology and Audiences' Political Efficacy

อุษานาฏ สัตยาภินันท์¹

ผศ.ดร.ดวงกมล ขาติประเสริฐ²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองกับการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของผู้รับสาร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ จำนวน 500 คน แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมือง กล่าวคือ บุคคลที่เปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในปริมาณมาก จะมีการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองสูงกว่าบุคคลที่ไม่เคยเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองและบุคคลที่เปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในปริมาณน้อย ในขณะเดียวกัน บุคคลที่มีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในปริมาณน้อย ก็จะมีการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองสูงกว่าบุคคลที่ไม่เคยเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง

Abstract

The purpose of this research was to investigate the relationship between exposure to TV with political ideology and audiences' political efficacy. The analyses used questionnaires to collect data from 500 samples in Bangkok and other provinces in Central, Northern, North-Eastern and Southern region of

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวารสารสนเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² อาจารย์คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thailand. Percentage and mean were used to describe the characteristics of the samples and One-Way Anova also was employed.

Results showed that a person's perception of political efficacy has a different in three categories of exposure to television with political ideology that are non-viewer, light viewer and heavy viewer. The heavy viewer and the light viewer have more the perception of political efficacy than the non-viewer. And the heavy viewer has more the perception of political efficacy than the light viewer.

บทนำ

สถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นปรากฏการณ์เสื้อสีเหลืองหรือเสื้อสีแดง ถือเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงการแบ่งข้างทางความคิดอย่างชัดเจน และไม่อาจปฏิเสธได้ว่า “สื่อ” ได้กลายเป็นอาวุธสำคัญในการต่อสู้ทางความคิดของทั้งสองฝ่าย โดยการใช้สื่อเป็นตัวกลางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารให้ประจักษ์ต่อสายตาสาธารณชน และสื่อที่มีศักยภาพสูงในการสื่อสารทางการเมืองคือ “สื่อโทรทัศน์”

ปรากฏการณ์ของการชุมนุมที่เกิดขึ้น นับเป็นปรากฏการณ์ใหม่ของการชุมนุมทางการเมืองที่จะปฏิเสธไม่ได้ว่าผู้เข้าร่วมชุมนุมที่ผลักดันเปลี่ยนหมุนเวียนกันมานั้น เป็นผลมาจากการติดตามรับชมสื่อโทรทัศน์ แสดงให้เห็นว่า ASTV และ People Channel เป็นสื่อโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่ออารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด รวมถึงความรู้ ความเข้าใจและพฤติกรรมของผู้รับสาร ซึ่ง Klapper (1960 อ้างถึงใน วริทธิ์ โอนพรัตน์วิบูล. 2549) กล่าวว่า สื่อมวลชนสามารถสร้างทัศนคติและค่านิยมใหม่ให้เกิดแก่บุคคลได้ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นรับสารที่เสนอเรื่องราวในแนวเดียวกันบ่อยๆ อิทธิพลของสื่อมวลชนในแง่นี้จึงมีลักษณะสะสม (Cumulative Impact) มิใช่อิทธิพลที่ก่อให้เกิดผลได้ทันทีทันใดหรือในระยะเวลาอันสั้น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญประการหนึ่งของกระบวนการทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เนื่องจากรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะการเสนอข้อเรียกร้องและการสนับสนุนเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงการดำรงอยู่ของระบอบการเมือง หรือทำให้อยู่ในสภาวะสมดุลได้ หากระบอบการเมืองปราศจากสิ่งเหล่านี้แล้วก็จะไม่สามารถดำรงอยู่ได้ (Easton, 1965 อ้างถึงใน ศศิธร ยวโกศล. 2550)

การรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเอง เป็นแนวคิดที่อธิบายถึงสาเหตุของการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมในการกระทำต่างๆ ทางการเมืองของบุคคล (McClosky, 1968 อ้างถึงใน พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และสายทิพย์ สุดดิพันธ์. 2526) โดยมีพื้นฐานมาจากการรับรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่ง Prewitt (1968 อ้างถึงใน พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และสายทิพย์ สุดดิพันธ์. 2526) กล่าวว่า การรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเอง เป็นความรู้สึกของพลเมืองว่าการกระทำของตนจะส่งผลต่อปรากฏการณ์ทางการเมือง หรือเป็นความเชื่อของบุคคลว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมสามารถเกิดขึ้นโดยการกระทำของตน และสามารถทำให้ผู้มีอำนาจทางการเมืองทำตาม ที่ตนเองต้องการได้

นักวิชาการหลายท่านที่ศึกษาเรื่อง “การรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง” ยังไม่อาจสรุปได้ว่า ระหว่างตัวแปรทั้งสองนี้ อะไรเป็นเหตุและอะไรเป็นผล Milbrath (1977 อ้างถึงใน พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และสายทิพย์ สุกดิพันธ์. 2526) เป็นผู้ที่ศึกษาเรื่องนี้ เห็นว่าการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลจะมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก ถ้าตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลง อีกตัวแปรหนึ่งจะเกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะเดียวกันด้วย ส่วน Dahl (1961 อ้างถึงใน พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และสายทิพย์ สุกดิพันธ์. 2526) เสนอว่าการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะหลอ่เลี้ยวกันและกัน หรือมีผลกระทบต่อกันและกัน โดยเชื่อว่าการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเองทำให้คนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ขณะที่บุคคลที่มีส่วนร่วมทางการเมืองจะเกิดความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาทางด้านการสื่อสารทางการเมืองที่พบว่า การรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล (Rosenberg อ้างถึงใน ศศิธร ชูโกศล. 2550) กล่าวคือ บุคคลที่เชื่อว่าตนมีความสามารถที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ มีแนวโน้มจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่คิดว่าไม่มีประสิทธิภาพทางการเมือง

นอกจากนี้ Prewitt (1968 อ้างถึงใน กมลวรรณ คารมปราชญ์. 2550) พบว่าการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลเป็นอย่างมาก ซึ่งการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองไม่เพียงจะทำนายปรากฏการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังอธิบายการประกอบกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ ตามระบอบประชาธิปไตยด้วย ไม่ว่าจะเป็นการอภิปรายหรือการปราศรัย การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การบริจาคเงินสนับสนุนพรรคการเมือง การทำงานประจำสำนักงานทางการเมืองเหล่านี้ เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเอง เป็นสิ่งสนับสนุนซึ่งกันและกัน กล่าวคือ บุคคลที่มีการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเองสูง จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ สูง และเมื่อบุคคลมีส่วนร่วมทางการเมืองก็จะมีการรับรู้ความสามารถทางการเมืองของตนเองมากขึ้น หรือมีการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเองสูงขึ้นด้วยเช่นกัน

จากการศึกษาด้านการสื่อสารทางการเมืองที่ผ่านมา พบว่ายังไม่ค่อยมีการศึกษาที่แสดงถึงการเปิดรับสื่อที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเอง โดยงานวิจัยส่วนใหญ่มักมุ่งเน้นศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ปัจจุบันปรากฏการณ์ของบุคคลอันเกี่ยวเนื่องกับการเมืองในประเทศไทยนั้นมีความแตกต่างไปจากเดิม ประชาชนรู้สึกกระตือรือร้นมากขึ้น โดยสามารถสังเกตได้จากการร่วมชุมนุมของคนเสื้อเหลืองและเสื้อแดง ซึ่งการร่วมชุมนุมของประชาชนนั้นอาจสะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเอง เป็นผลให้บุคคลออกไปร่วมในการชุมนุม โดยความรู้สึกกระตือรือร้นของกลุ่มบุคคลดังกล่าวส่วนหนึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการติดตามรับชมสื่อโทรทัศน์ ASTV และ People Channel ซึ่งเป็นสื่อที่แพร่ไปด้วยอุดมการณ์ทางการเมือง

ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้ จะช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจในการเปิดรับสื่อกับการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคล อีกทั้งยังเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและส่งเสริม

กลวิธีการสื่อสารให้ประชาชนเกิดการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเอง ซึ่งอาจจะเป็นหนทางหนึ่งที่ส่งเสริมให้ประชาชนแสดงพฤติกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองกับการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของผู้รับสาร

สมมติฐานการวิจัย

บุคคลที่เปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในปริมาณมาก จะมีการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเองมาก

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ศึกษา คือ ผู้ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างสำหรับการใช้ในการศึกษา จำนวน 500 คน ซึ่งแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามภูมิภาคของประเทศ และสุ่มมาเพียง 4 จังหวัด ด้วยการจับสลาก และใช้วิธีการสุ่มโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non – Probability Sampling) แบบบังเอิญสำหรับขั้นตอนสุดท้ายของการสุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งเป็นตัวแปรอิสระคือ ลักษณะการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง ได้แก่ ไม่เคยเปิดรับ เปิดรับในปริมาณน้อย และเปิดรับในปริมาณมาก และตัวแปรตาม คือ การรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมือง

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองต่างกัน และการประเมินตนเองของกลุ่มตัวอย่างในด้านการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมือง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลซึ่งประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะประชากร ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาและรายได้ แบบสอบถามด้านพฤติกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง และแบบสอบถามด้านการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมือง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแบบสอบถาม จำนวน 500 ชุด และใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 13 กุมภาพันธ์ – 21 พฤษภาคม 2553

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way Anova) เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเองตามลักษณะการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองของผู้ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในปริมาณมาก (ร้อยละ 37.0) รองลงมาคือกลุ่มที่เปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในปริมาณน้อย และกลุ่มที่ไม่เปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง (ร้อยละ 32.4 และ 30.6 ตามลำดับ)

สำหรับการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีคะแนนการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง (3.28 คะแนน)

ตาราง 1 ปริมาณการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง และการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมือง

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ/ค่าเฉลี่ย (SD)
ปริมาณการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง		
ไม่เคยเปิดรับ	153	30.6
เปิดรับในปริมาณน้อย	162	32.4
เปิดรับในปริมาณมาก	185	37.0
การรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเอง	500	3.28 (0.59)

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองต่างกัน มีการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ($F = 39.911$)

ตาราง 2 การเปรียบเทียบการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	24.290	2	12.145	39.911***	0.000
ภายในกลุ่ม	151.242	497	0.304		
รวม	175.532	499			

*** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < 0.001

การรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง จะมากขึ้นเมื่อมีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองเพิ่มขึ้น กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในปริมาณน้อย และกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในปริมาณมาก มีการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเองสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มที่เปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในปริมาณมาก การรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเองจะสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในปริมาณที่น้อยกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยเช่นกัน

ตาราง 3 การเปรียบเทียบการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเองของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายคู่ จำแนกตามลักษณะการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง ด้วยวิธีการทดสอบแบบ LSD

ลักษณะการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง	ไม่เคยเปิดรับ	เปิดรับน้อย	เปิดรับมาก
	3.01	3.22	3.54
ไม่เคยเปิดรับ	-	-0.210***	-0.531***
เปิดรับน้อย	-	-	-0.321***
เปิดรับมาก	-	-	-

*** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < 0.001

อภิปรายผลการวิจัย

การนำเสนอข่าวสารทางการเมืองของสถานีโทรทัศน์ฟรีทีวี กับสถานีโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีความแตกต่างกันนั้น เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคลแตกต่างกัน เนื่องจากการนำเสนอข่าวสารของสถานีโทรทัศน์ฟรีทีวีมีข้อจำกัดด้านการนำเสนอเนื้อหาที่ต้องมีความเป็นกลาง และช่วงเวลาในการออกอากาศข่าว แตกต่างจากสถานีโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีอิสระในการนำเสนอเนื้อหาข่าว ที่สามารถโน้มเอียงมาทางข้างใดข้างหนึ่งได้อย่างชัดเจน และข้อมูลข่าวสารที่น่าเสนอจะเป็นข้อมูลเชิงลึกที่ไม่สามารถรับชมได้จากสถานีโทรทัศน์ฟรีทีวี รวมถึงผู้นำเสนอข่าวสารที่มีความรู้และ

นำเชื่อกล้าพูดและวิเคราะห์ในหลากหลายประเด็น ด้วยเหตุนี้เอง บุคคลจึงรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย และเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องใกล้ตัวที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกคน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ข่าวสารทางการเมืองจากการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง ทำให้บุคคลเชื่อในความสามารถของตนเองว่าการกระทำของเขาสามารถส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหรือบุคคลมีการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเองนั่นเอง

ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self – Efficacy) ของ Bandura (1997) นั้น สรุปว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองคือ ความเชื่อในความสามารถของตนเองว่าจะสามารถทำงานหนึ่งๆ ให้สำเร็จได้ กล่าวคือ การที่บุคคลจะกระทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้ประสบความสำเร็จได้นั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ และทักษะที่บุคคลมีอยู่แล้ว ยังขึ้นอยู่กับรับรู้ความสามารถของตนเองที่จะกระทำการในสิ่งดังกล่าวด้วย นั่นคือบุคคลที่มีความสามารถอาจไม่ประสบความสำเร็จในการทำงาน หากบุคคลนั้นคิดว่าตนเองไม่มีความสามารถ หรือมีการรับรู้ความสามารถของตนเองไม่ถูกต้อง อาจกล่าวได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสำคัญเท่าเทียมกับความสามารถที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรืออาจจะมีความสำคัญมากกว่าความสามารถก็ได้ ด้วยแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเองดังกล่าวข้างต้น การรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเอง (Political Efficacy) จึงเปรียบเสมือนความเชื่อในความสามารถทางการเมืองของบุคคลว่าการกระทำของตนเองนั้นสามารถส่งผลต่อปรากฏการณ์ทางการเมือง ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถนั้นคือ ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ การสังเกตตัวแบบ การพูดชักจูง และสภาวะทางกายและอารมณ์ ซึ่งสามารถอธิบายในประเด็นต่างๆ ได้ตามลักษณะของปัจจัย 4 ประการ ได้ดังนี้

ด้านประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง จะเห็นได้ว่าบุคคลมีการแสดงพฤติกรรมในการรับชมสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของบุคคลในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ณ ขณะรับชม ตัวอย่างเช่น ขณะที่บุคคลเปิดรับชม สื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองอาจนำเสนอภาพการชุมนุม บุคคลอาจรับชมด้วยความตั้งใจ หรือปรบมือส่งเสียงเชียร์ตาม เสมือนหนึ่งเป็นผู้ที่นั่งชมการชุมนุมปราศรัยอยู่ในเหตุการณ์จริง ดังนั้นบุคคลเหล่านี้จึงมีความรู้สึกร่วมไปกับเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในขณะนั้น หากการชุมนุมในครั้งนั้นได้รับผลเป็นที่น่าพอใจ อาจไม่ได้แสดงถึงผลลัพธ์ที่ปรากฏเป็นภาพที่ชัดเจน แต่อาจเป็นเพียงความรู้สึกซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่ทุกคนในกลุ่มยอมรับร่วมกันว่า นั่นเป็นการประสบความสำเร็จที่เกิดจากการชุมนุมครั้งนี้ โดยบุคคลที่รับชมอย่างตั้งใจรวมทั้งมีพฤติกรรมที่แสดงถึงการสนับสนุนการชุมนุมในขณะนั้น ย่อมที่จะมีความเชื่อว่าตนเองได้รับประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จจากเหตุการณ์ทางการเมืองในครั้งนั้นด้วยเช่นกัน

สำหรับการสังเกตตัวแบบนั้น จะเห็นได้ว่าหากเป็นบุคคลที่ไม่ได้เปิดรับชมสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองย่อมที่จะไม่ได้เห็นภาพของบุคคลหลากหลายที่จะทำให้นั้นเทียบเคียงบุคลิกลักษณะ และความสามารถกับตัวแบบเหล่านั้นได้ บุคคลที่ไม่เคยเปิดรับสื่อโทรทัศน์จึงมีการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองน้อยกว่าบุคคลที่เปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในปริมาณมากและปริมาณน้อย ซึ่งบุคคลเหล่านี้

ย่อมเห็นภาพบุคคลที่หลากหลายทั้งทางบุคลิกภาพ ความสามารถ และสถานะทางสังคม ซึ่งแสดงพฤติกรรมหรือดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่หลากหลาย ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ที่มีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง รับรู้พฤติกรรมอันหลากหลายที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้อาจเกิดจากบุคคลที่มีบุคลิก ความสามารถ และสถานะทางสังคมคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง หรืออาจแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง ย่อมที่จะสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตนเองได้ เพื่อประเมินทักษะความสามารถทางด้านการเมืองของตนเทียบกับบุคคลที่ตนสังเกต เมื่อกลุ่มตัวอย่างสังเกตเห็นว่าบุคคลที่ตนสังเกตนั้นสามารถประกอบกิจกรรมทางการเมืองได้บ้างที่ได้รับผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจสำหรับตน กลุ่มตัวอย่างก็จะเชื่อว่าตนสามารถประกอบกิจกรรมต่างๆทางการเมืองได้เช่นเดียวกับบุคคลที่ตนสังเกตกระทำได้

การพูดชักจูงเป็นกลวิธีหนึ่งในการโน้มน้าวให้บุคคลเชื่อในความสามารถทางการเมืองของบุคคล ว่าการกระทำของเขาสามารถส่งผลต่อปรากฏการณ์ทางการเมือง การพูดจะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับ “คำพูด” อันทรงพลังของบุคคล คนที่มีวาทกศิลป์ดีเยี่ยมโน้มน้าวให้บุคคลกระทำตาม หรือเห็นด้วยกับสิ่งที่ผู้พูดกระทำ เชื่อมั่นว่าสิ่งที่ผู้พูดกล่าวนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง รวมทั้งผู้ชักจูงเองเป็นผู้ที่มีความรู้และความน่าเชื่อถือในเรื่องนั้นๆ จึงมีอิทธิพลต่อการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของผู้ถูกชักจูง การพูดชักจูงในทางการเมือง จะเป็นการพูดเพื่อให้บุคคลเชื่อว่าตนเองมีความสามารถที่จะประกอบกิจกรรมทางการเมืองให้ประสบความสำเร็จได้ รวมทั้งการนำเสนอข้อมูลป้อนกลับ ที่เป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถส่งเสริมให้บุคคลมีการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเอง สื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองจะนำเสนอผลของการกระทำในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ทำให้ผู้ชมเชื่อว่าการกระทำของตนนั้นมีผลให้กิจกรรมต่างๆทางการเมืองประสบความสำเร็จ ทำให้เพิ่มการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเอง

ปัจจัยสุดท้ายที่มีผลต่อการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเองคือ สภาวะทางกายและอารมณ์ ด้วยความแตกต่างของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทางการเมืองระหว่างสถานีโทรทัศน์ฟรีทีวีและสถานีโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง ย่อมที่จะทำให้ผู้รับข้อมูลและข่าวสารจากสถานีโทรทัศน์ทั้งสองประเภทมีความรู้สึกในขณะรับชมที่แตกต่างกัน โดยบุคคลที่เปิดรับชมสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองจะมีความรู้สึกกระตือรือร้น และมีอารมณ์ร่วมในการดำเนินกิจกรรมอันเกี่ยวข้องกับการเมือง เนื่องจากสื่อประเภทนี้จะให้จังหวะและน้ำเสียงในการพูดที่เร้าอารมณ์ผู้ฟังผู้ชมทำให้เกิดความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมต่างๆ และเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้บุคคลที่เปิดรับสื่อมีความรู้สึกเช่นเดียวกับผู้นำเสนอ

นอกจากนี้ การเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในปริมาณที่มากขึ้น ย่อมที่จะมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในปริมาณมากเช่นกัน ซึ่งทำให้บุคคลเหล่านี้ได้รับประสบการณ์ทางด้านความรู้สึกและอารมณ์ในปริมาณมาก ดังนั้นระดับความมั่นคงทางอารมณ์จากการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในแต่ละครั้งของบุคคลเหล่านี้ อาจไม่แตกต่างกันมากนัก เมื่อเทียบกับบุคคลที่เปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทาง

การเมืองในปริมาณน้อย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่ไม่เคยเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองย่อมมีสภาวะทางกายและอารมณ์ที่อ่อนไหวง่ายกว่าบุคคลที่เคยประสบกับเหตุการณ์เดิมมาบ้างแล้ว ซึ่งมีผลต่อระดับการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคลผู้นั้น บุคคลที่มีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในปริมาณมาก จึงมีการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองสูงกว่าบุคคลที่เปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในปริมาณน้อย และบุคคลที่ไม่เคยเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง เนื่องจากด้วยบุคคลที่มีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองมากจะไม่ได้รับผลกระทบจากความรู้สึกไม่มั่นคงทางกายและอารมณ์นั่นเอง หรืออาจกล่าวได้ว่าบุคคลกลุ่มนี้เป็นบุคคลที่มีความมั่นคงทั้งทางกายและอารมณ์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการเมือง

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของผู้รับสาร กล่าวคือ การรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคลนั้น บุคคลจะรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเองว่าการกระทำของเขาสามารถส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ นอกจากนี้การรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของบุคคลจะมีมากในด้านความเชื่อในความสามารถที่จะเรียกร้องผลประโยชน์ เนื่องจากการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ภาพเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่างๆ รวมถึงการถ่ายทอดสดตลอด 24 ชั่วโมงของการชุมนุมทางการเมืองของสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง ทำให้บุคคลมีการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองในด้านนี้มาก และเมื่อบุคคลบางส่วนมีการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเอง และกระทำกิจกรรมทางการเมือง เช่น การออกไปร่วมชุมนุมทางการเมือง โดยอาศัยปัจจัยประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ การสังเกตตัวแบบ การพูดชักจูง และสภาวะทางกายและอารมณ์ ส่งผลให้บุคคลยังมีการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเองเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1. สื่อมวลชนควรกระตุ้น ปลุกฝัง หรือเสริมสร้างการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเองผ่านการนำเสนอเนื้อหาทางการเมืองในมุมมองและรูปแบบที่น่าสนใจ เพื่อให้บุคคลเกิดการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเอง นำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล อันจะเป็นผลดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยต่อไป
2. รัฐบาลควรสร้างพื้นที่สาธารณะสำหรับสื่อทางการเมือง โดยประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงได้ และสามารถรักษาความสมดุลของระบบสื่อมวลชนไว้ ด้วยการสร้าง “สถานีโทรทัศน์สาธารณะ” ขึ้น โดยจำเป็นต้องปรับแนวคิดและประสบการณ์จากต่างประเทศ ให้เหมาะสมกับลักษณะและบริบทของสังคมไทย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. นอกจากการเปรียบเทียบการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเองตามปริมาณการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแล้ว ควรมีการเปรียบเทียบการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเองตามตัวแปรอื่นๆ ด้วย ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยส่วนบุคคล สังคม ชุมชน และปัจจัยทางด้านจิตวิทยา เพื่อจะได้ทราบเพิ่มเติมไปอีกด้วยว่ามีตัวแปรใดบ้างนอกจากการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเอง และนำมาเป็นแนวทางสำหรับการวิเคราะห์ในครั้งต่อไป

2. สำหรับการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงอิทธิพลของตัวแปร ไม่ว่าจะเป็นด้านการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง และตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล สังคม ชุมชน และปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ที่อาจมีผลต่อการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเอง เพื่อที่จะได้สามารถนำมาเป็นแนวทางสำหรับการวางแผนนโยบายของรัฐบาลสำหรับการปลูกฝังการรับรู้ประสิทธิภาพทางการเมืองของตนเองให้แก่ประชาชนได้อย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

วรวิทย์ โอนพรัตน์วิบูล. (2549). กระบวนการตัดสินใจและอิทธิพลของสื่อบุคคลและสื่อมวลชนที่มีต่อ

การตัดสินใจเลือกเล่นการพนันฟุตบอลของกลุ่มผู้เล่นการพนันฟุตบอล. วิทยานิพนธ์

นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัคราณา).

ศศิธร ขวโกศล. (2550). การสร้างโลกแวดล้อมทางสารสนเทศทางการเมืองของบุคคล.

วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัคราณา).

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และสายทิพย์ สุคติพันธ์. (2526). การเมืองเด็ก. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์.

กมลวรรณ คารมปราชญ์. (2550). การศึกษาอิทธิพลของการถ่ายทอดทางการเมืองจากครอบครัว

สถาบันการศึกษา ที่ทำงาน และสื่อมวลชน ที่ส่งผลต่อความโน้มเอียงทางการเมือง ความผูกพันต่อ

พรรคการเมือง และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานรัฐวิสาหกิจ.

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (อัคราณา).

Bandura, A. (1997). **Self-efficacy: The Exercise of Control**. New York: Freeman.